Archiwum Pełne Pamięci: Znaczki pocztowe „Solidarności”

W latach 80., w okresie walki z reżimem komunistycznym, w tzw. drugim obiegu pojawiły się znaczki pocztowe wydawane przez NSZZ „Solidarność”. Znaczki podziemnej „Solidarności” stały się symbolem oporu wobec władzy i oznaką istnienia wolnego, niepodległego państwa podziemnego. Spełniały funkcje propagandowe, edukacyjne i finansowe. Dochód ze sprzedaży znaczków był przeznaczony na finansowanie struktur „Solidarności” w podziemiu i na pomoc dla osób represjonowanych i ich rodzin. Za posiadanie lub rozpowszechnianie znaczków pocztowych groziły szykany, a nawet więzienie.

Znaczki wydawane w podziemiu przez „Solidarność” można podzielić na trzy zasadnicze grupy. To satyryczne rysunki przedstawiające np. milicjantów lub partyjnych notabli, znaczki o tematyce patriotyczno-historycznej wydane np. z okazji rocznic historycznych i znaczki ilustrujące bieżące wydarzenia np. strajki.

Pierwsze znaczki produkowano już w stanie wojennym, w obozach internowania. Potem wydawnictw pocztowych było wiele. Znaczki drukowały wszystkie najważniejsze podziemne organizacje opozycyjne. Szacuje się, że w drugim obiegu wyprodukowano od 20 do 35 tysięcy znaczków i bloków pocztowych. Przeciętny nakład jednego znaczka wynosił od kilkuset do nawet kilku tysięcy egzemplarzy.

Jakość druku znaczków „Solidarności” zależała od tego, czym dysponowały podziemne drukarnie. Możliwości techniczne powodowały, że znaczki często były jednobarwne, nierówne w kształcie, drukowane na słabym papierze. Zdarzały się jednak egzemplarze precyzyjnie opracowane graficznie i wydrukowane z użyciem całej palety kolorów. Nie ustępowały one w niczym znaczkom wydawanym oficjalnie przez pocztę PRL-u.

Z lat 1980-1981 pochodzą pierwsze znaczki wydawane przez tzw. poczty strajkowe, z 1982 roku znaczki wydawane przez poczty obozowe, w miejscach internowania i zakładach karnych, w których przetrzymywano działaczy „Solidarności”. Z lat 1983-1986 pochodzą najcenniejsze znaczki podziemnej poczty „Solidarności”. Ich nakład był niewielki, duża część została skonfiskowana przez organy bezpieczeństwa. Z lat 1986-1989 pochodzi największa ilość emitowanych znaczków. To rozkwit działalności podziemnej poczty. Co ciekawe, zdarzały się nawet przypadki, że do adresata w kraju lub za granicą docierała korespondencja oznaczona znaczkami poczty podziemnej „Solidarności” i opatrzona datownikami Poczty Polskiej.

W zasobie Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu znajduje się

bogata kolekcja znaczków pocztowych (pliki cyfrowe) emitowanych przez podziemną pocztę NSZZ „Solidarność” w latach 80. ubiegłego wieku.

Wszystkie fotografie pochodzą z akt o sygn. IPN Po 1211/2, IPN Po 1234/5, IPN Po 1321/19.

dr Paweł Głuszek

Dokumenty zostały przekazane do Oddziałowego Archiwum IPN w Poznaniu w ramach akcji [Archiwum Pełne Pamięci](#).